

Redactie:

Mr. H. Singer-Dekker
Burg. Elsenlaan 147
Rijswijk-Z.H.
Telef. (070) 11 98 43

✕

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

✕

Verschijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

OKT. 1962

11e JAARGANG

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E

HUMANISTISCH VERBOND

Centrum voor Humanistische Vorming	Blz. 133
Persconferentie	" 133/134
Folders	" 134
Congres 1963	" 134
Benoeming gewestelijk raadsman	" 134
Gewestelijk orgaan	" 134
Emigratie-commissie	" 134/135
Functionarissenbijeenkomst Federatie Amsterdam	" 135
Regionale conferentie in Nunspeet	" 135
Contact met Duitse geestverwanten	" 136

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES

Najaarslanddag	" 136
----------------	-------

HUMANITAS

Jaarverslag	" 136
Medewerkers Centraal Bureau	" 136/137

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

Hoofdbestuur	" 137
Angola-weekend	" 137/138

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Kampen	" 138
Congres	" 138

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG "SOCRATES"

Kennismakingslezingen	" 138
Geestelijk raadsman	" 138

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Jaarvergadering	" 138
"Vernieuwing"	" 139
Nieuwe afdeling	" 139

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maand november voor de V.A.R.A.	" 139
--	-------

HUMANISTISCHE LITERATUUR

" 139

INTERNATIONAAL NIEUWS

België

Humanistische belangstelling voor het Softenon-proces	Blz. 139
Het congres van de International Humanist and Ethical Union te Oslo	" 140/141

VAN ALLE KANTEN

Verslagen, reportages enz.	
Persconferentie	" 141
Ds. Bouwhuis over Humanisme (Nieuwe Apeldoornse Courant)	" 141
Protestants internationaal gesprek over Humanisme (De Nieuwe Leidse Courant)	" 142
Wethouder M.J. Hille van Zaandam over telefonische hulpdienst en humanisme (De Typhoon)	" 143
Humanistische rubrieken	
(De Gelderlander en Het Arnhems Dagblad)	" 143/144
Een christelijk boek over atheïsme (Woord en Dienst)	" 144/145
De Belgische "Standaard" over het congres te Oslo	" 145/146

HUMANISTISCH VERBOND

Centrum voor Humanistische Vorming.

Opgericht is het Centrum voor Humanistische Vorming. Dit Centrum heeft tot taak het Humanistisch Vormingsonderwijs te bevorderen en aandacht te besteden aan de opleiding van bevoegde vormingsleiders, aan de uitwerking van de programma's, leerstof en methode en aan de organisatie van cursussen. Het Centrum kan daarbij gebruik maken van het Humanistisch Opleidingscentrum, dat sinds het voorjaar van 1962 zijn werkzaamheden verricht en reeds een beperkt aantal krachten in opleiding heeft.

Persconferentie.

Het Humanistisch Vormingscentrum is aan het Nederlandse volk gepresenteerd op een persconferentie, die op 4 oktober te Den Haag gehouden werd en waarvoor de pers een verheugend grote belangstelling aan de dag legde.

De voorzitter van het Humanistisch Verbond, Dr. J.P. van Praag, hield op deze persconferentie een inleiding, waarin hij doel en werkwijze van het Humanistisch Vormingscentrum uiteenzette en waarin hij tevens enige gedachten ontwikkelde over de betekenis van de openbare school.

De directe aanleiding tot het oprichten van het Humanistisch Vormingscentrum is de Mammoetwet, waarin het humanistisch vormingsonderwijs bij het voortgezet onderwijs is mogelijk gemaakt. De Mammoetwet eist hiervoor een uitspraak van de ouders, hetgeen bij het godsdienstonderwijs niet het geval is. Dr. Van Praag vond deze discriminatie kleinzielig, maar verder van weinig betekenis. Men moet immers aannemen, dat ook het godsdienstonderwijs alleen gegeven wordt als de ouders dit wensen.

Humanistische vorming is onderwijs vanuit een humanistische achtergrond, maar het wenst van de leerlingen geen kleine humanistjes te maken. Het beoogt:

- a. de leerlingen in de gelegenheid te stellen elementen te ontdekken, die dienstig zijn voor het vormen van een eigen levensovertuiging;
- b. bij de leerlingen capaciteiten te ontwikkelen die hen in staat stellen een levensovertuiging zelfstandig te hanteren.

Humanistische vorming beoogt niet jonge humanisten klaar te stomen, aldus Dr. van Praag, maar mogelijkheden tot een volwassen levensinzicht te openen.

Over de openbare school zei Dr. van Praag o.m. het volgende:

Over de betekenis van de openbare school hebben van de zijde van het Humanistisch Verbond in de afgelopen jaren regelmatig besprekingen plaats gevonden met andere organisaties, zoals met representanten van de Hervormde Kerk, de Centrale Commissie voor het Vrijzinnig Protestantisme, de Nederlandse Onderwijzersvereniging en de Vereniging voor Volksonderwijs.

Algemeenheid mag nooit kleurloosheid betekenen, maar ook geen verdeeldheid. Het wezen van de openbare school ligt in de humaniteit, die door mensen van verschillende levensovertuiging verschillend gefundeerd wordt. Al naar de overtuiging krijgt de humaniteit een eigen kleur en een eigen taal. Een algemene openbare school accepteert en waardeert deze kleur- en taalverschillen. Iedere school, ook de bijzondere, staat open voor iedereen. Maar op de openbare school worden alle richtingen als gelijkgerechtigd erkend. Dr. van Praag zei het ten eerste te betreuren, dat

men van Hervornde zijde deze ontwikkeling der gedachten vooralsnog niet heeft kunnen meemaken. Spreker zei dat dit feit hem met diepe zorg voor de toekomst vervulde.

Na de inleiding van Dr. van Praag had een langdurige en zeer geanimeerde gedachtenwisseling plaats, waarbij de vertegenwoordigers van de pers getuigden van een grote en diepgaande belangstelling voor het onderwerp.

Voor de krantenverslagen zie de rubriek Van alle Kanten.

Folders.

Kort na de persconferentie zijn de folders waarin men opgewekt wordt lid te worden van het Humanistisch Vormingscentrum uitgezet. De contributie bedraagt f. 3.75 per jaar.

Congres 1963.

Het twee-jaarlijks congres zal op 20 en 21 april gehouden worden in de Stadsgheoorzaal te Leiden.

Benoeming gewestelijk raadsman.

De heer C.J. van der Hulle te Zierikzee werd door het hoofdbestuur benoemd tot raadsman voor de geestelijke verzorging in het gewest Zeeland.

Gewestelijk orgaan.

In navolging van het gewest Zuid-Holland-Zuid is thans ook door het bestuur van het gewest Zeeland een gewestelijk orgaan uitgegeven, dat aan alle leden wordt gezonden en de programma's van de gemeenschappen bevat.

Soortgelijke plannen worden in Zuid-Holland-Noord en Utrecht/Het Gooi overwogen.

Emigratie-commissie.

Het lid van de Emigratie-commissie van het H.V., tevens lid van het Dagelijks Bestuur van de Algemene Emigratie Centrale, Mej. M.E. ter Heege, is op 3 oktober per vliegtuig vertrokken naar Australië. Zij zal daar op uitnodiging van de Nederlandse Emigratiedienst gedurende 6 weken een bezoek brengen aan voormalige emigranten, zowel in Australië als in Nieuw-Zeeland. In aansluiting hierop zal zij tevens contact opnemen met groepen van humanisten, die bij de Internationale Humanistische en Ethische Unie zijn aangesloten.

Wat is eigenlijk die Emigratie-commissie en wat is haar doel? Hierover zegt "De Loopmare", het maandblad van de Federatie Amsterdam van het Humanistisch Verbond, het volgende:

"Emigratie

Over emigratie wordt in de kringen van het Humanistisch Verbond verschillend gedacht. Er zijn voor- en tegenstanders en er is geen enkele uitspraak van een congres of van het Hoofdbestuur over deze zaak. Maar het georganiseerde Humanisme kan niet voorbijgaan aan een zo belangrijk maatschappelijk verschijnsel, waarbij sedert het einde van de oorlog ruim 200.000 Nederlanders rechtstreeks als emigranten betrokken waren, waaronder volgens de ter beschikking staande gegevens 16% buitenkerkelijken.

Zoals het Humanisme een taak heeft ten aanzien van de geestelijke verzorging onder militairen, arbeiders in de kampen en gedetineerden, meent het zich ook niet te mogen onttrekken aan het geven van geestelijke steun aan emigranten en aanstaande emigranten, als deze blijk geven daarop prijs te stellen.

Tot dit doel is indertijd de Emigratie-Commissie van het Humanistisch Verbond in het leven geroepen, waarvan het secretariaat in handen is van mr. M.G. Rood, Lomanstraat 18 huis, Amsterdam-Zuid. Deze commissie beschouwt het als een van haar taken om te trachten de aanstaande emigrant, in het bijzonder uit de buitenkerkelijke bevolkingsgroep, geestelijk voor te bereiden op de omstandigheden, welke hem te wachten staan. Verder onderhoudt de commissie schriftelijke contacten met reeds geëmigreerden. Van hen wordt veelal gevraagd nieuwkomers bij hen thuis te ontvangen en wegwijs te maken. Dit laatste is van groot belang, omdat de humanistische beweging nog niet kan steunen op een wijdvertakt net van vertegenwoordigers, zoals de kerken dat bezitten.

Van veel betekenis is verder, dat een lid van de commissie, nadat daarop herhaaldelijk is aangedrongen, in dit najaar op uitnodiging en kosten van de Nederlandse Emigratiedienst een bezoek aan Australië en Nieuw-Zeeland brengt en daardoor in staat zal zijn uit eigen aanschouwing de situatie te verkennen, waarin in het bijzonder de voormalige emigrant van buitenkerkelijke afkomst verkeert en hoe de aanpassing verloopt.

Onze leden zouden het werk van de Emigratie-Commissie in belangrijke mate kunnen steunen door:

1. het verwijzen van hen, die emigratieplannen blijken te hebben, naar deze commissie;
2. er, indien mogelijk, voor te zorgen, dat de commissie er van op de hoogte is, als een lid emigratieplannen heeft en vóór het vertrekt hiervan mededeling te doen aan de secretaris van de commissie;
3. adressen te verzamelen bij leden en belangstellenden van geëmigreerde familieleden en vrienden, voorzover deze als buitenkerkelijk bekend stonden."

(Ontleend aan Documentatie Code 533 van het Humanistisch Verbond).

Functionarissenbijeenkomst Federatie Amsterdam.

In Huize Randenbroek te Amersfoort heeft zaterdag 29 september een bijeenkomst plaats gevonden van een zestigtal Amsterdamse bestuursleden. Gesproken werd o.a. over uitbreiding van het ledental en de binding van de leden aan het werk van het H.V. Dank zij de goede verzorging en de prettige sfeer was dit voor velen een aanmoediging om verder te gaan.

Regionale conferentie in Nunspeet.

Op twee na waren alle gemeenschaps- en gewestbesturen van de gewesten Overijssel, Gelderland, Utrecht/Het Gooi, Noord-Brabant, Limburg en Zeeland op 6 en 7 oktober in "De Ark" te Nunspeet vertegenwoordigd.

Drie inleidingen en een uitvoerige discussie stonden op het program. Aan het slot kon voorzitter Van Praag constateren, dat dit soort bijeenkomsten, als experiment opgezet, blijkbaar in een behoefte voorzien.

Contact met Duitse geestverwanten.

In het oktober/novembernummer van "Kader" geeft Mevr. H. van Ackooy-Bleidiek uit Treebeek verslag van haar ervaringen op een leidersbijeenkomst in Witten, die zij daar op uitnodiging van de Freireligiöse Gemeinde meemaakte. Gesproken werd over stijlvorming.

-o-

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES

Najaarslanddag.

Op 28 oktober hield Socrates een landdag, die onder voorzitterschap stond van Dr. P. Thoenes.

Het onderwerp was: "Humanistisch Vormingsonderwijs in Schoolverband"; spreker: Dr. L. van Gelder; plaats: het Gemeentelijk Conferentie-oord "De Tempel" te Overschie.

-o-

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

"HUMANITAS"

Jaarverslag.

Het jaarverslag 1961 is verschenen in de vorm van een extra nummer van het ledenorgaan "Van Mens tot Mens".

Hieruit blijkt, dat het ledental van Humanitas op 1 januari 1961 : 14541 bedroeg en op 31 december 1961 : 15003. Hierbij komen dan nog 6689 leden van de sectie gezinsverzorging. Humanitas telde op 31 december 1961 87 afdelingen.

Medewerkers Centraal Bureau.

Per 31 december 1961 waren blijkens het jaarverslag de volgende medewerkers aan het Centraal Bureau van Humanitas verbonden:

Mej. M. Dijkstra	directrice, algemeen secretaresse van de vereniging;
H. van Schaaik	plv.directeur, secretaris van het Centraal Bureau;
Drs. P. Albarda	adj. directeur;
P.E. Hutte	secretaris sectie Reclassering;
Mej. L. Hymans	gecommitteerde voor de Probleemgebieden;
Mej. drs. R.A.E. Zijlman	idem;
Drs. H. Knorringa	adviseur voor financiën en organisatie; (per 1-1-'62)
Mej. Ch.A. Loen	secretaresse van de sectie Gerepatrieerdenzorg;
J. Terlouw	secretaris sectie Gezinsverzorging;
C. Uitenbogaard	secretaris sectie Jeugdzaken;
Mej. D. Ryz	hoofd van de afdeling Voogdij;
Mej. I.A. Schuyt	landelijk maatschappelijk werkster voogdijwerk;
Mej. M. Kalker	idem
Mevr. W. Tjepkema	landelijk maatschappelijk werkster gerepatrieerdenzorg;
Mej. S. Hymans	idem
Mej. J.A. de Ferrante	landelijk maatschappelijk werkster gerepatrieerdenzorg voor Overijssel en Gelderland;

D.G. de Ruyter	medewerker voor de fondswerving;
G.H.F. Schoof	boekhouder;
de dames:	
N.D. Heimann-Cohen	} administratieve medewerkers;
A. Zijlstra	
D. Jansen-Jacobsen	
A. Salverda	
N. Vrind	
W. Ruyg	} bibliothecaris (vrijwillig medewerker).
M.A. Stom	
W.J.F. van der Meer	

-o-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

Hoofdbestuur.

Het hoofdbestuur van de Humanistische Jongeren Gemeenschap is als volgt samengesteld:

Voorzitter:	Peter Kemps	Beckummerstraat 34,	Hengelo
			Tel.: 05400- 3036
Secretaresse:	Nel Vroomman	Heemskerkstraat 88,	Rotterdam
			Tel.: 010-44349
Secretaris en Redactie	Pedro van Meurs	Cath. van Reneslaan 33,	Utrecht
Penningmeester:	Ton van Zijl	Bloemgracht 101,	Amsterdam
			Tel.: 020-30559
Kampsecretaris en Propaganda:	Hans Jong	Asterkade 29,	Heemstede
			Tel.: 02500-36897

Angola-weekend.

Op 27 en 28 oktober werd door de H.J.G. een Angola-weekend gehouden in "De Ark" te Nunspeet.

Het algemene probleem, waarop men zich in dit weekend heeft bezonnen was het volgende:

1. Wat is de houding van de humanist ten opzichte van niet-humane gedragingen?
2. Zijn de feiten in Portugal niet-humaan?
3. Wanneer deze feiten niet-humaan zijn, wat moeten wij dan doen?

Iedere gemeenschap had een paar vragen in verband met het onderwerp reeds van tevoren moeten behandelen.

Het programma was als volgt:

De zaterdagavond werd gevuld met het voorlezen en bespreken van de verslagen van de gemeenschappen.

Op zondagmorgen hield Prof. Geers uit Groningen een lezing over Portugal en de kwestie Angola, en over de behandeling van de politieke gevangenen.

De zondagnmiddag werd besteed aan een algemene discussie, bepaling van het standpunt en eventuele besluiten aangaande hetgeen men dacht te doen.

De Humanistische Jeugdgemeenschap in België "Dialektika" had toegezegd, indien dit mogelijk was, aanwezig te zijn op dit weekend.

-o-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Kampen.

De drie kampen, die de H.J.B. in de zomervacantie heeft georganiseerd, zijn bijzonder geslaagd. Er was veel belangstelling voor, ook van buiten de H.J.B.

Congres.

Op 3 en 4 november houdt de H.J.B. haar jaarlijks congres in de Jeugherberg te Elst. Dit congres zal worden voorafgegaan door een contactbijeenkomst, waarop de afgevaardigden van alle afdelingen weer de moeilijkheden in hun afdeling zullen bespreken met het hoofdbestuur.

Men kan terugzien op een redelijk goed H.J.B.-jaar, waarin het aantal leden aanzienlijk is gestegen. Dit was vooral te merken in de kampen en op de weekends, die uitstekend werden bezocht. Uit propagandistisch oogpunt is het dus een goed jaar geweest: twee nieuwe afdelingen konden opgericht worden.

-o-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

"S O C R A T E S"

Kennismakingslezingen.

Na de zomervacantie komen in de verschillende afdelingen van onze vereniging de activiteiten weer op gang. Vooral de eerstejaars-acties, die hun hoogtepunt vinden in de kennismakingslezingen, vragen de aandacht.

Geestelijk raadsman.

In augustus werd de benoeming bekend van Mr. G.L.P. Warburg tot geestelijk raadsman voor studenten te Groningen.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Jaarvergadering.

De jaarvergadering van de Humanistische Werkgemeenschap wordt gehouden van zaterdag 17 november in "Amershof", Snouckaertlaan te Amersfoort. Aanvang 10.45 uur, einde uiterlijk 15.00 uur.

Na afhandeling van het huishoudelijke gedeelte zal Prof. Dr. A. Von deling een inleiding houden.

"Vernieuwing".

In "Vernieuwing", het orgaan van de H.W.G., schreef Ir. H. Vos ditmaal het hoofdartikel. De schrijver is er niet zo gerust op, dat conjunctuuronslagen tot het verleden van de kapitalistische wereld behoren.

Redacteur K. Timmerman behandelt in "Macht of Rede" de onevenwichtigheid in de politiek, zulks naar aanleiding van de wethoudersverkiezingen.

"Het leven van de Afrikaanse mens" wordt door Henri Sandberg boeiend beschreven in hetzelfde nummer.

Nieuwe afdeling.

Een nieuwe afdeling van de H.W.G. kwam in Apeldoorn tot stand. Secretaris is de heer H.E. Wijnbergen, Sumatrалаан 69, aldaar. Hij verwacht gaarne aanmelding van geestverwanten, tevens lid van de P.v.d.A. en b.v. leden van het Humanistisch Verbond.

-o-

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maand november voor de V.A.R.A.

4 november	: Dr. J.P. van Praag	: "Wat is eigenlijk humanisme?".
11 november	: Mevr. D. Heroma-Meilink	: "Die nu geen huis heeft...".
18 november	: Prof. Dr. G. Stuiveling	: "Uit humanistisch oogpunt".
25 november	: Drs. J.H.P. Colpa	: "Kind en levensovertuiging".

-o-

HUMANISTISCHE LITERATUUR

Verschenen is het septemhernummer van "Rekenschap", driemaandelijks tijdschrift voor wetenschap en cultuur.

Inhoud:

Kwee Swan Liat	-	Humanisme van overmorgen.
H.J. Roethof	-	De mens in het volkenrecht.
H. Freudenthal	-	De ontdekking van Amerika.
H. Bongers	-	Afscheid van een nutteloos debat.
D.G. Jongmans	-	Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Boekbespreking.

Uit de tijdschriften.

-o-

INTERNATIONAAL NIEUWS

B e l g i ë.

Humanistische belangstelling voor het Softenon-proces.

De Softenon-zaak houdt ook onze Belgische geestverwanten bezig. De Gentse discussieclub Dialectica gaat enkele aspecten van het Belgische Softenon-proces bestuderen, zo meldt Het Vrije Woord van 15 oktober 11.

Handwritten: Bijz. arch. in de bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam, no 4 p 1-2

Het congres van de International Humanist and Ethical Union te Oslo.

Het derde internationale congres van de International Humanist and Ethical Union, van 2 tot en met 7 augustus in Oslo gehouden, is voorbij. De deelnemers zijn weer teruggekeerd naar hun woonplaatsen, verspreid over alle werelddelen. En ook de toegewijde medewerkers, die twee jaar lang aan de voorbereidingen van dit congres in Oslo hebben gewerkt, zullen inmiddels weer hun normale bezigheden in het bedrijfsleven of op het bureau van het Humanistisch Verbond in Utrecht hebben hervat.

Maar dit betekent niet, dat daarmede ook de werkzaamheden, die de humanistische beweging in Noorwegen heeft verricht, als louter historische feiten in de boeken zullen kunnen worden opgetekend. Integendeel, het Oslo congres heeft een aantal concrete resultaten opgeleverd, die deze bijeenkomst boven het niveau van de gebruikelijke congressen hebben uitgetild en die tevens een omvangrijk werkprogramma voor de komende jaren vormen.

Daar is in de eerste plaats een congresresolutie, waarin goedkeuring wordt gehecht aan het besluit van de raad van bestuur van de I.H.E.U., dat inhoudt het verlenen van steun aan de "Freedom from Hunger Campaign", zoals die is opgezet door de Voedsel- en Landbouworganisaties van de Verenigde Naties. De leden-organisaties van de I.H.E.U., in Oslo vertegenwoordigd, hebben op zich genomen deze Anti-honger-campagne in hun programma's van actie voorrang te verlenen. "Wij begroeten het initiatief van de F.A.O. als een kenmerkend voorbeeld van humanistische activiteit", zo wordt in de resolutie gezegd, "en wij hopen, dat organisaties en personen, die binnen het kader van deze campagne werkzaam zijn, de nadruk zullen leggen op het noodzakelijk verband tussen anti-honger-campagne en bevolkingsregeling".

Bij deze steun aan het F.A.O.-project is het echter niet gebleven. Onderzocht zal tevens worden, of de I.H.E.U. niet zelf een positieve bijdrage tot het oplossen van het wereldvoedselvraagstuk kan leveren. Die beslissing is genomen naar aanleiding van een plan van de Radical Humanist Movement of India om een project in dat land uit te voeren in een gebied met 62.000 inwoners. De raad van bestuur heeft opdracht gekregen, te onderzoeken, in hoeverre dit project voldoet aan de voorschriften van de F.A.O. Indien dit onderzoek tot een bevredigend resultaat leidt, zal aan de ledenorganisaties worden verzocht mede te werken aan de verwezenlijking van dit project.

Het congres heeft voorts aandacht besteed aan de politieke vraagstukken, waarvoor de wereld zich op het ogenblik gesteld ziet. Dat gebeurde naar aanleiding van een door het bestuur voorgelegde verklaring aangaande de wereldpolitiek.

In de discussie werden enkele wijzigingen van de tekst voorgesteld, die door het bestuur nog nader zullen worden uitgewerkt. De verklaring zal vervolgens aan de leden-organisaties worden toegezonden ter nadere bestudering en uitwerking in kleine permanente werkgroepen, in de hoop, dat dit concrete voorstellen voor positieve humanistische activiteit zal opleveren.

In dit verband moeten voorts worden genoemd de werkzaamheden, die als het ware in de schaduw van het congres zijn verricht door vier kleine werkgroepjes, die zich respectievelijk bezig hielden met groepswork, maatschappelijk werk, opvoedingsproblemen en public relations. Elk van deze groepjes heeft een rapport opgesteld, dat aan de leden-organisaties zal worden toegezonden. De werkgroepen zelf zullen in de komende jaren contact blijven onderhouden om de verkregen resultaten nog te verbeteren en eventueel aan te vullen. Op deze wijze hoopt men een doeltreffende uitwisseling van ervaringen op het gebied van de praktische werkzaamheden van humanisten over de gehele wereld in het leven te roepen.

Met de vermelding van deze feiten is in grote trekken wel aangegeven, wat het Oslose congres aan praktische winstpunten heeft opgeleverd. Het geheel overziende mogen we dit bepaald wel indrukwekkend noemen. Maar daarnaast heeft het congres uit de aard der zaak ook nog andere resultaten opgeleverd. Daar waren in de eerste plaats de discussies, zowel in sectiebesprekingen als in plenaire zittingen, van het hoofdthema: "In search of long range goals for ethical humanism", die in hoofdzaak geschieden aan de hand van twee referaten, "Naar de rijpe persoonlijkheid" van de Indische hoogleraar Sibnarayan Ray en "Naar vrijheid in een georganiseerde wereld" van de Franse wijsgeer, historicus en socioloog Raymond Aron. Aan de problematiek, die in deze referaten werd aangesneden, is in de afgelopen maanden reeds zoveel aandacht besteed, dat wij daaraan thans gevoeglijk voorbij kunnen gaan. Wij mogen volstaan met als onze indruk te vermelden, dat de uitwisseling van gedachten en inzichten, die tijdens deze discussies heeft plaats gevonden, voor vele congresdeelnemers van grote waarde was.

Misschien mag men de toetreding van een tweede Australische groep, die tijdens het congres plaats vond, als een eerste stap zien in de richting van een verdere uitbouw van de organisatie.

-0-

VAN ALLE KANTEN

Verslagen, reportages enz.

Persconferentie.

Van de persconferentie van het Humanistisch Verbond over de oprichting van het Humanistisch Vormingscentrum is in 25 dagbladen een verslag geplaatst.

-0-

Ds. Bouwhuis over Humanisme. (Nieuwe Apeldoornse Courant)

De Nederlandse Christen Vrouwenbond, afdeling Epe heeft Ds. Bouwhuis, gereformeerd predikant te Epe, verzocht een inleiding over het humanisme te houden. De Nieuwe Apeldoornse Courant van 27 september gaf het volgende verslagje van de lezing:

" Op de eerste vergadering van de Nederlandse Christen Vrouwenbond, afdeling Epe, in dit seizoen, hield Ds. H.J. Bouwhuis, gereformeerd predikant te Epe, een lezing over het humanisme. Hij herinnerde er aan dat de bakermat lag in het oude Griekenland en in Rome. In het renaissance-tijdperk komt de oude cultuur, het humanisme, tot nieuw leven. De humanisten van de 15e en 16e eeuw ontleen niet alleen hun vormen aan die van de heidense schrijvers uit de oudheid, maar ook de normen worden in de levensgewoonten opgenomen.

" In het humanisme staat de mens steeds in het middelpunt. Het gaat volkomen om de soevereiniteit van de mens op aarde. Alle aandacht is op de mens gericht als een grootheid die zichzelf tot wet is.

" Principieel is in het humanisme geen plaats voor God, die zich in Jezus Christus geopenbaard heeft, om zondaren te verlossen.

" Aan het slot van zijn interessant betoog wees spreker op de velelei activiteiten van het Humanistisch Verbond in Nederland, dat in 1946 werd opgericht."

-0-

Protestants internationaal gesprek over Humanisme. (De Nieuwe Leidse Courant)

De Nieuwe Leidse Courant van 4 oktober 1962 meldt:

" De tweede dag van de conferentie van Europese kerken in het "Deense stadje Nyborg werd gekenmerkt door vier referaten, die "ingingen op twee van de sub-thema's van deze bijeenkomst. Zij handelden over de ontmoeting van de mens met het humanisme en met "Christus. De meeste aandacht trok - zonder dat wij patriottisch "willen zijn - het referaat van de Leidse hoogleraar, Prof. Dr. "H. Berkhof, die sprak over de mens in de ontmoeting met Christus.

" Hij stelde met nadruk dat de Bijbel ons geen anthropologie, geen "leer van de mens geeft, maar in de eerste plaats ons de geschiedenis verhaalt van God en de mensen. In deze geschiedenis wordt "openbaar hoe God ons ziet en hoe wij op God reageren. God is anders "dan de goden van de heidenen en de filosofen. Hij is een "menselijke" "God, die zich er alles aan laat gelegen liggen om de trouwe bondgenoot van zijn mensen te zijn in het genadeverbond.

" Hier kwam tevens duidelijk naar voren het verband met de beide "sprekers die het eerste sub-thema behandelden, namelijk de Franse "hoogleraar Michel Philibert uit Grenoble die een beschouwing gaf "over het Europese humanisme, en de Praagse theoloog, Prof. Dr. "J.M. Lochman die een balans opstelde van het Europese humanisme. "Het humanisme wil de mensen trouw blijven om der mensen willen", "zei Prof. Berkhof en hij vervolgde: "Wij willen deze trouw niet "kleineren. Wat ons evenwel van het humanisme onderscheidt is de "onwrikbare basis, die wij voor onze trouw aan de mensen vinden in "de geopenbaarde "menselijkheid" en de mensenliefde van God."

" In het slot van zijn rede wees Prof. Berkhof erop dat in de "verhouding tot de humanist grote verschillen blijven. Maar dat behoeft niet te betekenen dat wij humanisten moeten weigeren hun eigen "bijdrage te leveren in onze bedreigde cultuur. Wij behoeven ook niet "altijd te zeggen dat wij in deze mensenliefde (letterlijk in Titus "3:4, philanthropia) Gods in Christus een kracht en inspiratie vinden, die de humanist niet bezit. Als dat waar is, dan moet zich "dat daardoor openbaren dat de christelijke mensenliefde een langere "adem bezit dan die van het humanisme. In de grote strijd om de ziel "van de Europese mens, geldt slechts "het bewijs van de waarheid en "de kracht".

"Bespreking.

" Gisteravond zijn de besprekingen in de discussiegroepen - op "zijn best gezegd - aarzelend op gang gekomen. Het onderwerp van "het humanisme, dat zich op vele verschillende manieren openbaart "in het klassieke, het christelijke, maar ook in het existentialistische, en het Marxistische humanisme blijkt zo veel omvattend te "zijn dat het kennelijk nog moeilijk is om tot een werkelijk vruchtbare "lijn voor een gesprek te komen.

" De algemene tendens is dat men zich niet van meet af aan afwijzend tegenover het humanisme wil stellen en een "anti-houding" wil "aannemen, zoals de kerk vroeger maar al te vaak heeft gedaan."

Wethouder M.J. Hille van Zaandam over telefonische hulpdienst en humanisme.
(De Typhoon)

Wethouder M.J. Hille van Zaandam heeft in een uiteenzetting voor de Zaandamse Gemeenschap ernstige kritiek uitgeoefend op het weren van de humanisten uit de telefonische hulpdienst, zo meldt De Typhoon van 15 oktober. De Typhoon schrijft er het volgende over:

" Een krachtig pleidooi hield de heer Hille over de noodzaak "van samenwerking van alle levens- en wereldbeschouwelijke groepeer- "ringen. "Daarmee staat of valt dit werk. Men is er niet met "samenwerking van rooms-katholieken en protestanten. Ook bijv. het "Humanisme zal men moeten inschakelen, zeker in onze streek, waar "het percentage onkerkelijken 49.8 is," aldus de wethouder.

" In dit verband hekelde hij de gang van zaken bij de Telefonische "Hulpdienst, waarbij men de humanisten niet had ingeschakeld. "Op "de merkwaardige argumentatie: we kunnen elkaar alleen maar helpen "als je met elkaar kunt bidden," zo zei de heer Hille."

-o-

Humanistische rubrieken. (De Gelderlander en Het Arnhems Dagblad)

In De Gelderlander en Het Arnhems Dagblad van 28 september 1962 verscheen weer de bekende rubriek over het buitenkerkelijk Humanisme. Deze rubriek was ditmaal geheel gewijd aan de vereniging "De Vrije Gedachte" De schrijver van deze rubriek, pater W. Engelen, deelt over deze vereniging en haar verhouding tot het Humanistisch Verbond o.m. het volgende mede:

" Wie zou menen, onder de indruk van de activiteit en de publiciteit, die sinds de bevrijding het Humanistisch Verbond alom "bekendheid hebben gegeven, dat met deze modern-humanistische beweging het hele arsenaal van levensbeschouwelijke organisaties van "buitenkerkelijken zou zijn uitgeput, begaat een kleine onvolledigheid. Hij heeft dan nog nooit kennis genomen van het onder een "postbusnummer te bestellen weekblad "Bevrijdend Denken", uitgegeven "door de vereniging "De Vrije Gedachte".

" Het is maar een kleine vereniging van zo om en om de tweeduizend "leden, maar zij verdient onze aandacht en wegens haar respectabele "ouderdom en wegens de ijverige verjongingspogingen die ze de laatste "jaren met zich zelf onderneemt.

" Allereerst haar leeftijd: ze is opgericht in 1856 als een ontmoetingstribune van mensen die tegenover het irrationalisme van "theologie en Godsgeloof hun op vrij onderzoek steunende rationalistische wereldbeschouwing stelden. In feite een vereniging van "overtuigde atheïsten, die overeenkomstig de geest van die tijd met "wetenschappelijke argumenten het bestaan van God meenden te kunnen "bestrijden; een echt product van de "Verlichting", aanvankelijk nog "wat onder invloed van het deïsme, maar al spoedig een rasechte "tegenwoordigster van het negentiende-eeuwse rationalisme, dat in "de toen allen en alles beheersende controverse tussen geloof en "wetenschap op de meest radicale wijze de partij van de laatste gekozen had.

" De geschiedenis van de laatste jaren geeft enige aanwijzingen, "dat er binnen "De Vrije Gedachte" een pogen tot vernieuwing en aan-

"passing op gang komt. Een belangrijke prikkel daartoe, zo wil het ons voorkomen, is de oprichting en de succesvolle uitgroei van het Humanistisch Verbond geweest.

Het weekblad "Bevrijdend Denken" (tot voor kort "De Vrijdenker") heeft sinds enige tijd als ondertitel: "rationeel-humanistisch weekblad" - een niet onbelangrijk verschil met de ondertitel uit de twintiger jaren: "atheïstisch weekblad". Men krijgt inderdaad de indruk, dat terwijl het woord "humanisme", zij het wat aarzelend, geleidelijk een plaats begint te veroveren in het vrijdenkers-vocabularium, het begrip "atheïsme" als kenmerk van de vereniging verneden wordt.

Van een radicale koerswijziging zouden wij echter, afgaande op de huidige publicaties van "De Vrije Gedachte", zeker niet willen spreken. De strijd tegen de godsdienst gaat onverminderd voort, en daarbij vult het fanatisme niet zelden aan wat er aan redelijkheid en objectiviteit ontbreekt. De wijze waarop men, anno 1962, met name de katholieke Kerk in haar uitingen en verschijningsvormen te lijf gaat, doet bepaald primitief aan; wij achten dit dan ook alleen maar "gevaarlijk" voor oppervlakkige, minder ontwikkelde gelovigen. Humanisten.

Met het Humanistisch Verbond bestaat er op enkele praktische terreinen een zakelijke samenwerking, zoals in de Stichting voor Huisvesting van Bejaarden. Ook zijn er leden van "De Vrije Gedachte", die tevens lid zijn van het Verbond, en zij behoren daar ongetwijfeld tot de rationalistische vleugel.

Van een fusie zal echter voorlopig zeker geen sprake zijn. Juist de laatste tijd zijn er weer artikelen in "Bevrijdend Denken" verschenen, waarin aan het H.V. te grote concessies aan het irrationalisme worden verweten, vooral omdat het zich sterk existentialistisch zou laten beïnvloeden. Men ziet zelfs de tijd aanbreken, dat wij onze strijd ook zullen moeten richten tegen de "Humanistische Kerk", die dan echter evenmin humanistisch zal zijn als welk ander religieus humanisme dan ook", aldus "Bevrijdend Denken".

Van de andere kant was het juist het anti-godsdienstig dogmatisme dat Dr. van Praag en Mevr. Polak er reeds in 1949 toe deed besluiten, na een bezoek aan de Wereldunie van Vrijdenkers te Rome, om het initiatief te nemen tot een aparte internationale organisatie van moderne humanisten. Dit initiatief leidde in 1952 tot de oprichting van de International Humanist and Ethical Union, die ook nu nog vrijwel geen contacten heeft met de internationale vrijdenkersorganisatie."

-o-

Een christelijk boek over atheïsme. (Woord en Dienst)

"Woord en Dienst", het veertiendaags orgaan van de Hervormde Kerk, geeft in zijn nummer van 4 augustus 1962 een artikel van Ds. F.J. Pop over het boek: "Psycho-analyse de l'atheïsme moderne" van Ignace Lepp. Deze schrijver is tot zijn 27ste jaar van huis uit marxistisch atheïst geweest en daarna Rooms Katholiek geworden. Ds. Pop acht dit boek "een mild en begrijpend boek". Het is volgens de recensent helder, zonder vakjargon, menselijk, levend, met veel beschrijvingen van mensen, die een vorm van atheïsme aanhangen, en instructief. Ds. Pop zegt o.m. nog van dit boek:

" Het is een boek met een eigen benadering. De auteur is psycho-
"loog en zijn bedoeling is vanuit de psychologie licht te laten val-
"len op allerlei verschijnselen van atheïsme. Daarbij laat hij telkens
"uitkomen, dat gevoelsbelevingen (teleurstelling in het christendom,
"ressentiment tegen de kerk, enz.) veel meer oorzaak zijn van een
"atheïstische levenshouding dan overwegingen van rationele (wijsgerige
"of wetenschappelijke)aard. Vele atheïsten blijken die overwegingen
"te gebruiken om aan hun gevoelens lucht te kunnen geven. Daarom zijn
"zij niet verstandelijke weerleggingen niet te overtuigen, hun atheïsme
"zit dieper, in de gevoelssfeer.

-o-

De Belgische "Standaard" over het congres te Oslo.

" Van 2 tot 7 augustus jl. heeft de Internationale Humanistische
"en Ethische Unie (IHEU), waarbij het in Nederland en België bestaande
"Humanistisch Verbond is aangesloten, te Oslo haar derde algemeen
"congres gehouden. Op deze samenkomst waren zowat een 400 personen
"aanwezig, behorend tot 24 verschillende landen en sprekend in naam
"van de circa 300.000 bij deze organisatie aangesloten leden.

" De radio en de televisie hebben bij ons over dit congres uitvoe-
"rig verslag uitgebracht. In de pers daarentegen, de vrijzinnigen
"niet uitgezonderd, is daarover weinig of niets verschenen. Dit ver-
"schil in de berichtgeving is wel enigszins bevreemdend. Indien de
"dagbladen in ons land slechts weinig over deze aangelegenheid hebben
"medegedeeld, dan dient de oorzaak hiervoor vermoedelijk gezocht te
"worden in het feit, dat de grote nieuwsagentschappen, die onze pers
"doorgaans informeren, aan deze gebeurtenis weinig aandacht hebben
"besteed. Zelf hadden deze bladen het niet nodig of niet mogelijk ge-
"acht een speciale verslaggever naar Oslo te sturen, zulks in tegen-
"stelling tot ons Radio- en Televisie-Instituut, dat, over ruimere
"middelen beschikkend, dit wel heeft gedaan.

" Wat hiervan zij, een congres als dit van de Internationale Huma-
"nistische en Ethische Unie is een gebeurtenis die zeker onze aandacht
"verdient. Is deze organisatie nog betrekkelijk jong (zij werd pas na
"de jongste wereldoorlog opgericht) en al telt zij nog slechts een
"beperkt aantal leden, toch is zij ongetwijfeld een karakteristiek ver-
"schijnsel van onze tijd en ontwikkelt zij, althans in zekere landen,
"een niet geringe activiteit. Onder haar leden telt zij geleerden met
"wereldfaam, zoals de Engelse bioloog Julian Huxley en de twee
"Nobelprijswinnaars: Lord Boyd Orr (Engeland) en Hermann Muller (Ver-
"enigde Staten). In sommige landen geniet zij bovendien officiële er-
"kenning. In de Duitse Bondsrepubliek worden sommige van haar organi-
"saties door de staat gesubsidieerd en in Nederland heeft het Huma-
"nistisch Verbond zijn vertegenwoordigers in het leger voor de geeste-
"lijke verzorging van zijn leden. In ons land heeft het gelijknamige
"verbond vooral bekendheid verworven door zijn radio- en televisie-
"uitzendingen.

" Zolang wij niet over het verslagboek beschikken van het te Oslo
"gehouden congres kunnen wij ons niet wagen aan een commentaar over
"het daar gepresteerde werk. Uit de berichten die we uit de radio
"vernemen en uit de echo's die we uit andere bronnen mochten opvan-
"gen, kan men echter in de verschillende referaten die te Oslo wer-
"den voorgedragen en uit de besprekingen die erop volgden, vooral

"twee tendenzen duidelijk onderscheiden. Er viel bij de verschillende
"sprekers vooreerst een zeer positieve bekommernis waar te nemen on-
"trent de zedelijke problemen die zich op dit ogenblik aan de mensheid
"stellen. Uitgaande van het feit dat een zeer groot deel van de heden-
"daagse mensheid zich van iedere godsdienst heeft afgekeerd, betogen
"zij dat deze afwezigheid van een godsdienstig levensinzicht niet mag
"leiden tot een verzwakking van het zedelijk besef, en juist omgekeerd
"tot een nieuwe bezinning moet dwingen over de zedelijke grondslagen
"en normen van de menselijke samenleving.

" Over deze aangelegenheid werden dan ook zeer behartigenswaardige
"dingen gezegd, die zich trouwens in de besluiten van het congres weer-
"spiegelden, waar deze betrekking hadden op het behoud van de vrede
"in de wereld, de spreiding van het onderwijs vooral bij de ontwikkelings-
"volkeren, het probleem van de voeding en geneeskundige verzorging in
"de wereld, enz. Voor een dergelijk streven kunnen wij als katholieken
"slechts achting en waardering hebben, des te meer daar vele objectie-
"ven die hier werden vooropgezet, ook de onze zijn, zij het ook anders
"genuanceerd.

" Anderzijds kwamen ook bij sommige sprekers zeer bewust anti-gods-
"dienstige beschouwingen aan de beurt. In hoever het Humanistisch Ver-
"bond buiten de zedelijke verzorging van het vrijzinnige volksdeel, ook
"de bestrijding van de bestaande godsdiensten tot een van zijn objectie-
"ven heeft, zouden wij niet durven zeggen, des te meer daar de toestan-
"den hier wel van land tot land verschillend zijn.

" In de besluiten althans van het congres werd, voor zover ons be-
"kend, iedere anti-godsdienstige agressiviteit vermeden, zodat wij mo-
"gen besluiten dat niet alle leden accoord gingen met wat door sommigen
"op dit punt werd gezegd en het congres er de voorkeur aan gaf het ac-
"cent te leggen op de positieve actie die het Verbond wil ontplooiën
"inzake ethische voorlichting en verdieping.

=====